

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Amanda Hietanen

Koulusosionomin työn tarvekartoitus koulukuraattoreiden näkökulmasta

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosiaaliala

Sosionomi

Opinnäytetyö

Huhtikuu 2021

Tekijä Otsikko	Amanda Hietanen Koulusosionomin työn tarvekartoitus koulukuraattoreiden näkökulmasta
Sivumäärä Aika	31 sivua Huhtikuu 2021
Tutkinto	Sosionomi
Tutkinto-ohjelma	Sosiaalialan koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	
Ohjaaja(t)	Lehtori Miia Ojanen Lehtori Laura Holmi
<p>Opinnäytetyössä selvitetään koulusosionomin työn tarvetta koulukuraattoreiden näkökulmasta. Lisäksi selvitetään koulukuraattoreiden ajatuksia siitä, miten yhteisöllinen työ tapahtuu koulussa, mikä on yhteisöllisen työn tarve, sekä millaisena koulukuraattorit näkevät koulusosionomin työkentän. Opinnäytetyön yhteistyökumppanina toimii Porin kaupunki, ja työ tuottaa tietoa kaupungille koulusosionomien tarpeesta peruskouluissa.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin lähettämällä kyselylomake Porin perusasteen koulukuraattoreille. Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena, eli laadullisena työnä. Vastaukset analysoitiin sisällönanalyysina ja teemoiteltiin.</p> <p>Tutkielman teoriaosuudessa on käsitelty koulua koskevaa lainsäädäntöä, sosiaalityötä koulussa, sekä varhaista puuttumista yhteisöllisen-, sekä yksilötyön kautta.</p> <p>Tulosten mukaan koulusosionomi voisi toimia koulukuraattorin työparina. Koulusosionomilta toivotaan läsnäoloa oppilaiden arjessa, yhteisöllisen työn toteuttamisesta, sekä yhteistyötä vanhempien, opettajien, sekä muun henkilökunnan kanssa. Koulukuraattorit kokevat, että heidän aikansa ei riitä tarpeeksi yhteisöllisen työn toteuttamiseen, joten koulusosionomi voisi toteuttaa yhteisöllistä työtä enemmän.</p> <p>Tulosten mukaan oppilashuollon palvelut olisivat helpommin saatavissa ja monipuolisempia, mikäli koululla työskentelisi koulusosionomi. Opinnäytetyön tulokset, sekä koulusosionomin työtä koskevat aiemmat opinnäytetyötä osoittavat, että koulusosionomin työlle olisi tarvetta.</p>	
Avainsanat	koulusosionomi, koulukuraattori, yhteisöllinen työ

Author	Amanda Hietanen
Title	Needs assessment of school-based social work from the perspective of school social workers
Number of Pages	31 pages
Date	April 2021
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Social Services
Instructor(s)	Miia Ojanen, Lecturer Laura Holmi, Lecturer

The purpose of this thesis is to find out the need for school based social worker from the perspective of school social workers. The thesis examines the realization of community-oriented work as well as the field of work of school based social worker. The thesis has been implemented qualitatively with a survey. The City of Pori primary school social workers have been chosen as the target group.

The thesis has been implemented as a qualitative survey. The theoretical part of the thesis is divided into three parts. The first theoretical part deals with school legislation. The second part deals with social work at school. The third section reviews early intervention through community-oriented work and individual work as well as the connection between school and home and its importance.

The results of the thesis are divided into three different themes. The first theme addresses the need for school-based social work. According to the results of the thesis school social workers feel that there is a need for school-based social work in many different ways. The second theme deals with the job description of a school based social worker. School based social workers are expected to be present in the daily lives of the students. They can carry out community-oriented work and cooperate with parents, teachers and other school staff. The third theme deals with community-oriented work in schools. School social workers feel that their time is not enough to carry out community-oriented work. The school based social worker could carry out community-oriented work.

The results of the thesis show the need for school-based social workers. According to the results of the thesis, employing a school-based social worker would improve social welfare services. I hope that the results of the thesis will have an effect on the situation of welfare services.

Keywords	school-based social worker, school social worker, community oriented work
----------	---

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Koulua koskeva lainsäädäntö	3
2.1	YK:n lasten oikeuksien sopimus	3
2.2	Sosiaalihuolto- ja lastensuojelulaki	3
2.3	Oppilashuoltolaki	4
2.4	Tuen muodot perusopetuksessa	5
3	Sosiaalityö koulussa	6
3.1	Koulukuraattori	7
3.2	Koulusosionomi	8
4	Varhainen puuttuminen	11
4.1	Yhteisöllinen työ	12
4.2	Yksilötyö	13
4.3	Yhteistyö kodin ja koulun välillä	15
5	Opinnäytetyön toteutus	17
5.1	Opinnäytetyön tavoite	17
5.2	Laadullinen tutkimus	18
5.3	Kyselytutkimus	18
6	Tulokset	21
6.1	Kokemukset koulusosionomin tarpeesta	21
6.2	Koulusosionomin työkenttä	23
6.3	Yhteisöllinen työ	25
7	Johtopäätökset ja pohdinta	28
	Lähteet	32
	Liitteet	36

1 Johdanto

Kouluissa tehtävää sosiaalityötä on tehty Suomessa puoli vuosisataa. Wallinin (2011) mukaan kouluissa tehtävä sosiaalityö ei ole kaikille tuttua ja kuullaan kysymyksiä, mitä esimerkiksi koulukuraattori siellä koulussa oikein tekee. Sosiaaliset haasteet ovat lisääntyneet ja opetuksen tavoitteet monimuotoistuneet. Oppilaitoksissa tehdään haastavaa työtä lasten ja nuorten parissa. (Wallin 2011: 21 - 23.) Opinnäytetyö keskittyy koulusosionomin työn tarvekartoitukseen siltä osin, ovatko sosiaalihuollon palvelut riittäviä, vai tarvittaisiinko kouluilla lisää oppilashuollon henkilökuntaa.

Kettusen (2018) mukaan koulusosionomin työ ei ole ennalta tuttua sosionomeille, mutta muutamissa kunnissa on alettu palkkaamaan koulusosionomeja koulun oppilashuollollisten palveluiden parantamiseksi. Koulusosionomin työtehtävänä on työskennellä sosiaalialan ammattilaisena opettajan rinnalla, sekä toimia koulun moniammatillisessa tiimissä yhdessä muiden lasta hoitavien ammattilaisten kanssa. Koulusosionomi tekee ennaltaehkäisevää työtä, jolla voidaan välttää lastensuojelun raskaimpia toimenpiteitä. Koulusosionomi tulee vanhempien osallisuutta lasten koulunkäyntiin, sekä tukee lapsia arjessa. Lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus oppia turvallisessa ympäristössä koulusosionomin ohjauksessa tunne- ja vuorovaikutustaitoja. (Kettunen 2018.)

Opinnäytetyön aiheena on tarkastella koulukuraattoreiden näkökulmaa siitä, milaista tarvetta koulusosionomeille olisi kouluilla. Suoritin työharjoitteluni koulukuraattorin tehtävissä Porissa ja sain harjoitteluni aikana idean tehdä opinnäytetyötä liittyen koulujen sosiaalityön tarpeesta. Porissa koulukuraattorit työskentelevät monella eri koululla ja välimatkat joidenkin koulujen välillä ovat todella pitkiä.

Opinnäytetyössäni toteutin kyselytutkimuksen Porin perusasteen koulukuraattoreille koulusosionomin työn tarpeesta kouluilla. Kyselytutkimuksessa painotan

yhteisöllisen työn näkökulmaa, sillä uuden 2014 voimaan tulleen oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan, oppilashuollon palveluita tulisi toteuttaa ensisijaisesti yhteisöllisesti (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013).

Kyselytutkimuksella saatavan tiedon pohjalta keräsin tietoa yhteistyökumppanileni koulusosionomin työn tarpeesta kouluilla. Opinnäytetyön tuloksilla toivon olevan vaikutusta sosiaalialan työkentällä siltä osin, että koulusosionomin työ vakiintuisi enemmän kouluilla ja täten laajentaisi oppilashuollon palveluja.

Opinnäytetyön tuloksilla pyrin saamaan totuuden mukaista kuvaa Porin perusasteen koulukuraattoreiden näkemyksistä koulusosionomin työtä koskien. Tuloksilla selvitin edistäisikö koulusosionomi kouluilla tapahtuvaa oppilashuollollista työtä. Yhteisöllinen työ on tärkeä osa kouluilla tapahtuvaa ennaltaehkäisevää työtä ja tavoitteenani oli tarkastella koulusosionomin työnkuvaa koulukuraattoreiden näkökulmasta myös tältä osin.

2 Koulua koskeva lainsäädäntö

Koululla on suuri merkitys lasten ja nuorten kehityksessä useiden vuosien ajan. Kaikilla lapsilla on oikeus täysimääräisesti toteutuvaan opetukseen. Suomessa opetustoimen vastuulle kuuluu oppilashuollon järjestäminen. Koulua koskevien lakien tarkoituksena on turvata jokaiselle lapselle turvallinen oppimisympäristö, sekä mahdollisuudet oppimiseen, sekä henkiseen hyvinvointiin. (Hakalehto 2015: 51-52.)

2.1 YK:n lasten oikeuksien sopimus

Yhdistyneiden kansakuntien (YK) lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa sopimusvaltioiden valtioita, kuntia, vanhempia ja kaikkia muita lapsen kanssa työskenteleviä aikuisia. Lapsella on oikeus erityiseen suojeluun ja hoivaan, lapsen tulee saada riittävä osuus yhteiskunnan voimavaroista, lapsella on oikeus osallistua ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti itseään koskevaan päätöksentekoon. Jokaisella lapsella on oikeus hyvään elämään, sekä tasa-arvoiseen kohteluun. Päätökset tulee tehdä aina lapsen etu edellä, sekä lapsen näkemykset on otettava huomioon. Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan vanhemmalla ja huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta ja huolenpidosta. Mikäli nämä kohdat eivät täyty vanhempien ja huoltajan toimesta, valtion on turvattava lapselle hyvä hoito. (Unicef 1989.) YK lapsen oikeuksien sopimus ja lastensuojelulaki turvaavat molemmat lapsen oikeuksia. Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun (Lastensuojelulaki 1§).

2.2 Sosiaalihuolto- ja lastensuojelulaki

Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on ylläpitää ja edistää hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta, sekä vähentää eriarvoisuutta. Sosiaalihuoltolain olennainen asia on osallisuuden edistäminen. Sosiaalihuoltolaki turvaa tarpeenmukaiset, laadukkaat ja riittävät sosiaalipalvelut, jotka edistävät hyvinvointia. Asiakaskeskeisyyden edistämistä sekä asiakkaan oikeuksia turvataan sosiaalihuoltolailla. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.)

Lastensuojelulaki turvaa lapsen kasvua ja kehitystä. Lastensuojelun mukaan sosiaalihuollon työntekijöillä on velvollisuus toimia lapsen edun mukaisesti perheiden kanssa yhteistyössä. Lastensuojelulaki tukee ennaltaehkäisevää työtä koulun osalta. Mikäli on lapsen edun mukaista, että hän saa tukea koulunkäyntiin liittyvissä asioissa, tukea on järjestettävä. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.)

2.3 Oppilashuoltolaki

Oppilashuoltolain tarkoituksena on turvata varhainen tuki koulussa apua tarvitseville, sekä järjestää ennaltaehkäiseviä palveluja ongelmien syntymisen ehkäisyyn vuoksi. Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan huolenpitoa fyysisesti, psyykkisesti, sekä sosiaalisesti. Vuonna 2014 oppilashuoltoon tuli lakiuudistuksia. Uudistukset määrittelevät opiskeluhoollon palveluiden toteutettavan ensisijaisesti koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Tämän lisäksi oppilaalla on oikeus yksilöllisiin oppilashuollollisiin palveluihin, kuten koulukuraattorin ja koulupsykologin, sekä kouluterveydenhoitajan palveluihin. Oppilashuollollisiin palveluihin kuuluu suurilta osin myös yhteydenpito alaikäisen oppilaan huoltajien kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.)

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että jokaisella koululla on opetussuunnitelman mukaiset oppilashuollon palvelut. Oppilashuollon palvelut ovat aina maksuttomia alle 18vuotiaille opiskelijoille. Koulun tulee tiedottaa oppilaita oppilashuollollisista palveluista, jotta oppilaat tietävät, mitä tukitoimia heidän on mahdollista saada. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.)

Lain tarkoituksena on opetuksen kautta tukea lasten kasvua ihmisyyteen ja eettisesti yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi antaen lapsille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetuslain 40§ ohjaa koulukuraattorin työskentelyä sisältäen henkilötietojen salassapidon, sekä käsittelyn. Koulukuraattori ei saa ilmaista saamiaan tietoja hoitaessaan työtehtäviään, ellei tilanne ole henkeä, tai terveyttä uhkaavaa. (Perusopetuslaki 21.8.1998/628).

2.4 Tuen muodot perusopetuksessa

Samalla luokalla olevilla oppilailla voi olla hyvin erilaiset lähtökohdat opetussuunnitelman mukaiseen oppimiseen, joten oppilaille tulee tarjota tukea tilanteen vaativalla tasolla. Oppilailta ei voi edellyttää sitä, että he osaisivat itseohjautua, mikäli heille ei ole annettu siihen oikeanlaisia ja riittäviä tukitoimia. (Nivala & Ryyänen 2019: 242.)

Yleisen tuen tarkoituksena on vastata ensimmäisenä oppilaan tuen tarpeeseen. Yleistä tukea aletaan antaa heti, kun ongelmat alkavat ilmetä. Yleisen tuen antamiseen ei tarvita erillisiä päätöksiä. Yleisen tuen palvelut ovat esimerkiksi tukipeusta tiettyjen oppiaineiden kohdalla. Mikäli tuen tarve kasvaa, tällöin aletaan miettiä tehostetun tuen tarvetta. (Opetushallitus 2020.)

Tehostettua tukea aletaan antaa oppilaalle, kun oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve on voimakkaampaa, sekä oppilas tarvitsee yksilöllisempää tukemista. Oppilaasta tehdään pedagoginen arvio moniammatillisesti yhteistyössä yhdessä oppilashuollon ammattilaisten kanssa. Tehostettua tukea annetaan suunnitelmallisesti, sekä siinä tehdään yhteistyötä jatkuvasti. Tämä edellyttää tehostetun tuen toteutumisen. Mikäli tehostetun tuen palvelut eivät riitä, voidaan pohtia siirtymistä erityisen tuen piiriin. (Opetushallitus 2020.)

Kun tehostetun tuen palvelut eivät enää riitä, tehdään pedagogiseen selvitykseen perustuva erityistä tukea koskeva hallintapäätös erityisen tuen tarpeesta. Oppilaalle tulee laatia henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), josta ilmenee erityisen tuen tarpeet. Erityisen tuen oppilaille järjestetään opetusta erityisopettajan avulla. Erityisopetus, sekä oppilaan saama muu tuki, huoltajan tuki, moniammatillinen yhteistyö, sekä yksilöllinen ohjaus tukevat lasta kokonaisvaltaisesti ja ovat tärkeitä erityisen tuen toteutumisen kannalta. (Opetushallitus 2020.)

3 Sosiaalityö koulussa

Wallinin (2011) mukaan kouluihin tarvittaisiin lisää henkilökuntaa, sillä opettajien aika ei riitä kaikkeen oppilaiden tarvitsemaan tukeen. Wallin (2011) toteaa myös, että opettajat kokevat, että heidän aikansa menee paljolti oppilaiden keskinäisten suhteiden selvittämiseen, sekä psykologina toimimiseen. (Wallin 2011: 21.)

Koulusosiaalityö on jäänyt väliinpuotoajaksi opetustoimen ja lastensuojelun palvelujärjestelmässä. Koulusosiaalityötä määrittää sekä opetustoimen, että lastensuojelun lainsäädännöt, jotka eivät ole täysin yhtämittaisia. Koulussa opetuksen tavoitteet ovat monimuotoistuneet, sekä sosiaaliset haasteet lisääntyneet. Perheissä esiintyy päihteitä, väkivaltaa, itsetuhoisuutta ja mielenterveysongelmia, jotka vaikuttavat lapsen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. (Wallin 2011: 22) Suomalaisen kasvatustieteilijän Matti Koskenniemen mukaan koulua tulisi tarkastella kokonaisvaltaisena kasvun, kasvatuksen, sekä oppimisen ympäristönä. Koulussa olemiseen kuuluu paljon muutakin kuin luokkahuonetyöskentelyä. Kouluissa tulisi kiinnittää huomiota toverisuhteiden kehittymiseen ja niissä toimimiseen. (Nivalan & Rynänen mukaan 2019: 240.)

Koulu on monelle lapselle ensimmäinen paikka, jossa irtautuu vanhemmastaan, sekä oppii itsenäisyyttä turvallisessa ympäristössä. Koulun henkilöstön tulee tukea lasta haasteissa, joita lapsi tulee koulussa kohtaamaan. Koulu toimii usein myös lapsen psyykkisten oireiden näyttämönä, vaikka oireet johtuisivatkin muista kuin kouluun liittyvistä haasteista. (Talala 2019: 33.) Lapset oppivat koulussa paljon muitakin taitoja, kuin oppitunneilla opetettavia oppiaineita. He omaksuvat käytänteitä, sosiaalisen vuorovaikutuksen malleja, vallankäytön prosesseja, sekä yhteiskunnan toiminnasta ja odotuksista. (Nivala & Rynänen 2019: 240.) Talala (2019) toteaa, että on kaikkien etu, mikäli koululla on selkeä roolitus siihen, kuka henkilöstöstä toimii missäkin tilanteissa oppilaan kanssa. (Talala 2019: 33.)

Sosiaalityön tarkoituksena on tukea ihmisten hyvinvointia, sekä ehkäistä pahoinvointia. Tärkeänä lähestymistapana sosiaalityössä on eriarvoisuuden ja huono-

osaisuuden lievittäminen. (Nivala & Ryyänen 2019: 243). Opiskeluhuollon tehtävänä koulussa on psykososiaalisten tilanteiden kartoittaminen, sekä tarvittaessa koulun ulkopuolisen avun piiriin ohjaaminen. Oppilaalla tulee olla matala kynnyks saada tukea kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa, sekä saada tukea opettajalta opetusjärjestelyiden pohtimisessa, sekä oppilaan tuen tarpeen arvioimisessa. (Talala 2019: 33-35.) Sosiaalipedagogisella työotteella voidaan muuttaa koulun käytänteitä keskusteleammiksi, avoimemmiksi, sekä osallistavammiksi. Sosiaalipedagogisesti osallisuus tarkoittaa yksilön ja yhteisön välistä suhdetta. Kun osallisuus ymmärretään sosiaalipedagogisesti koulussa oikein, tämä tarjoaa mahdollisuuden kehittää koulun oppilaiden ja henkilökunnan osallisuutta koulussa. (Nivala & Ryyänen 2019: 241.)

3.1 Koulukuraattori

Koulukuraattori on koulussa toimiva sosiaalialan ammattilainen, jonka työn painopisteen tulisi olla ennaltaehkäisevässä työssä. Koulukuraattorin työnkuvaan kuuluu varhainen puuttuminen, moniammatillinen yhteistyö koulun eri toimijoiden kanssa, sekä yhteistyö oppilaan vanhempien kanssa (Strömberg-Jakka & Karttunen 2012: 277-279). Koulukuraattori on läsnä oppilaiden arjessa, sekä toimintaympäristössä. Oppilaat näkevät koulukuraattoria välitunneilla, tällöin koulukuraattori pääsee näkemään lasten ja nuorten vertaissuhteita, sekä niiden muodostumista. Koulukuraattorin työhön kuuluu vahvasti myös luokkien ryhmäytymisen tukeminen, konfliktien selvittely, sekä yhteistyö tukioppilaiden, luokanopettajien, sekä ryhmänohjaajien kanssa. (Nivala & Ryyänen 2019: 282.)

Koulukuraattorin tulee tukea oppilaita psyykkisissä, sekä sosiaalisissa haasteissa. Koulukuraattori tukee oppilaita koulunkäyntiin liittyvien haasteiden kanssa, sekä turvaa oppilaiden koulunkäyntiä. (Strömberg-Jakka & Karttunen 2012: 277-279.) Koulukuraattori pyrkii sosiaalipedagogisella työotteella ehkäisemään sosiaalisia ongelmatilanteita, sekä tunnistaa ja ratkoo mahdollisuuksien rajoissa yhteiskunnallista eriarvoisuutta. Sosiaalipedagogista työtettä voi hyödyntää koulukiusaamistilanteiden selvittelyssä. (Nivala & Ryyänen 2019: 243.)

Koulukuraattori voi järjestää oppilaille toimintaa oppituntien ulkopuolella. Toimintaa järjestetään tilanteen vaatimalla tavalla, esimerkiksi sosiaalisesti aroille oppilaille, oppimisvaikeuksia omaaville oppilaille, tai vaikeassa perhetilanteessa oleville oppilaille. Koulukuraattori on mukana koulun yhteisöllisen ilmapiirin luomisessa, sekä osallisuuden vahvistamisessa. (Nivala & Ryyänen 2019: 282.)

Koulukuraattorin työtä pidetään vaativana asiantuntijatyönä, joten työntekijältä vaaditaan paljon ominaisuuksia, valmiuksia ja taitoja, jotka mahdollistavat koulukuraattorina toimimisen. Koulukuraattorin työhön kuuluu jatkuva työn kehittäminen tarpeiden ja yhteiskunnallisen tilanteen mukaan. Koulukuraattori tekee yhteistyötä oppilas- ja opetushenkilöstön, sekä koulun ulkopuolisten sosiaalialan tahojen kanssa. (Strömberg-Jakka & Karttunen 2012: 277-279.)

Alaikäisten oppilaiden kanssa työskenneltäessä on erityisen tärkeää, että oppilaan huoltajat saavat tietoa havainnoista, joita koulun henkilöstössä on tehty oppilaan huolesta, sekä yleisestä hyvinvoinnista. Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsesta, joten huoltajalla on oikeus tietää, mikäli lapsesta herää huoli. (Lahtinen 2011: 182.)

Kuraattorin kelpoisuusvaatimuksena on lain mukaan sosiaalihuollon ammatillisen kelpoisuusvaatimuksen 272/2005 6§:n mukainen kelpoisuus. Tällä tarkoitetaan sosiaalialalle soveltuvaa sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeatutkintoa. (Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005.)

3.2 Koulusosionomi

Koulusosionomin työhön kuuluvat ennaltaehkäisevät palvelut, joita toteutetaan yhdessä oppilashuollon henkilöstön kanssa. Ennaltaehkäisevillä palveluilla pyritään välttämään lastensuojelun rajuimmat toimenpiteet. Koulusosionomi toimii opettajan rinnalla koulussa sosiaalialan ammattilaisena. Koulusosionomi voi ohjata tunne- ja vuorovaikutustaitoja lapsille ja nuorille turvallisessa ympäristössä koulussa. (Koulusosionomi tukee koko luokan hyvinvointia, 2018.)

Koulusosionomi on työssään helposti lähestyttävä, turvallinen aikuinen, joka on arjessa läsnä ja hänen luokseen voi mennä juttelemaan matalalla kynnyksellä. Lasten oireilun taustalla nähdään usein olevan turvallisen aikuisen puute. Tähän tarpeeseen koulusosionomi voisi koulussa vastata. Koulusosionomi tukee oppilaita huolissaan ja kuuntelee heitä, sekä ohjaa heitä haasteiden kohdatessa. Oikea-aikainen tuki ja ohjaus saattavat vaikuttaa syrjäytymiseen ehkäisevästi. (Vuokkola & Nevalainen & Niskanen & Raisio & Siekinen 2015.)

Koulusosionomin työn tulee perustua sosiaalityön arvoihin ja tavoitteisiin. Organisaatio, jossa koulusosionomi toimii, määrittelee työn perustehtävän ja suunta-
viivat, sekä työn painotukset toiminta-ajatuksen mukaan. Koulusosionomin ammatillinen perustehtävä koostuu seuraavista seikoista; *ammattillinen ydin, yhteiskunnallinen tehtävä, organisaation visio, osaaminen, sekä persoonallisuus. Ammatillisella ytimellä, sekä yhteiskunnallisella tehtävällä* tarkoitetaan sosiaalityön ammatillisia periaatteita, sekä eettistä osaamista. *Organisaation visio* vaikuttaa työn painotukseen työkentällä. *Osaaminen* on osaamista toimia sosiaalialan erilaisissa tilanteista haasteet ja oppilaiden sekä vanhempien voimavarat huomioiden. Jokainen koulusosionomi tekee työtä omalla *persoonallaan*. Työn tekeminen omalla persoonalla ei tarkoita kuitenkaan sitä, että työssä ei olisi standardeja ja pelisääntöjä. Kuitenkin oma persoona vaikuttaa siihen, miten ihmisiä kohtaa työssä. (Wallin 2011: 85-87.)

Kuvio 1. Tekijät, jotka vaikuttavat perustehtävän toteuttamiseen. (Wallin 2011: 85-87.)

Susanna Kulonen, 2013, on tehnyt kasvun ja oppimisen tuen kehittämissuunnitelman Nastolassa. Kehittämissuunnitelmassaan Kulonen määrittelee koulusosionomin työtä Kukkasen koulun koulusosionomin työnkuvan mukaan. Koulusosionomin työtehtäviin kuuluu moniammatillista yhteistyötä koulun opettajien, erityisopettajien, sosiaalipalveluiden, sekä nuorisotyön kanssa. Kulonen määrittelee erityisesti opettajien kanssa tehtävän yhteistyön erittäin tärkeäksi, sillä tätä kautta tarve koulusosionomin tarpeesta ilmenee useimmiten. Mikäli opettajalle herää huoli oppilaasta, eikä oppilasta voi pitää enää mukana tunneilla, koulusosionomi auttaa löytämään oppilaalle parasta ratkaisua jatkoa varten. Koulusosionomi mahdollistaa sen, että koululla on kokoaikaisesti yksi aikuinen, joka on joustavasti käytettävissä. (Kulonen 2013.)

Koulusosionomin työnkuvan määrittelemisen koulukuraattorin työhön nähden on koulukohtaista. Koulusosionomien työnkuvat vaihtelevat kouluittain koulujen tarpeen mukaan. Koulusosionomit voivat tehdä yhteistyötä koulukuraattorin kanssa. Satu Ikonen (2014) mukaan koulukuraattoreiden työnkuvaan kuuluu paljon korjaavaa työtä, vaikka ennaltaehkäisevälle työlle pitäisi löytää myös aikaa (Ikonen 2014: 7). Koulukuraattoreiden oppilasmäärät vaihtelevat paljon 100-4000oppilaan välillä, kuitenkin harva koulukuraattori toimii vain yhdellä koululla. Suositus oppilasmäärä koulukuraattoria kohden olisi enintään 500, tai vaihtoehtoisesti kolme koulua koulukuraattoria kohden. (Ikonen 2014:8). Koulusosionomin työ eroaa koulukuraattorin työstä oppilasmäärällisesti, sillä koulusosionomi nähdään työskentelevän vain yhdellä koululla. Koulusosionomin työn nähdään olevan enemmän ennaltaehkäisevää, sekä korjaavaa. Mikäli koulun sosiaalityön resursseja lisätään niin, että koulusosionomeja palkattaisiin, myös koulukuraattorilta voisi vapautua enemmän aikaa toteuttaa ennaltaehkäisevää työtä. Erottavina tekijöinä voidaan nähdä myöskin vastuujaot. Koulukuraattorin vastuuksi kuuluu kirjaaminen, kun taas oppilaiden ristiriitilanteiden selvittely, sekä yhteisöllinen työ ryhmähengen hyväksi nähdään koulusosionomin vastuualueena.

4 Varhainen puuttuminen

Sosiaalipedagogisessa työssä pyritään tunnistamaan tuen tarvetta mahdollisimman varhain. Tavoitteena varhaisessa puuttumisessa on pyrkiä ihmisten kohtaamiseen avoimesti, kokonaisvaltaiseen tukemiseen, sekä hyvän elämän edellytysten vahvistamiseen. Jokaisen ihmisen ainutlaatuisuutta tulee kunnioittaa, sekä vahvistaa kasvun ja kehityksen edellytyksiä. (Nivala & Ryyänen 2019: 280.)

Koulussa tapahtuvalla varhaisella puuttumisella tarkoitetaan oppilaan tuen tarpeiden tunnistamista, tuen ja avun antamista, sekä toimintaperiaatteiden mukauttamista oppilaan tarpeisiin nähden. Mitä nopeammin oppilaitos pystyy reagoimaan tuen tarpeeseen, sekä yhteiskunnassa tapahtuviin muutoksiin, sitä joustavammin se kykenee reagoimaan ja kehittämään toimintamalleja vastaamaan haasteita. Varhaisella puuttumisella on pyritty ymmärtämään riskilasten tunnistamista, interventioiden aloittamista mahdollisimman varhain, sekä varhaista puuttumista syrjäytymisen ehkäisyyn. (Oja 2012: 40-43.) Nivalan ja Ryyänen (2019) sosiaalipedagogisen ajattelun mukaan varhaisessa puuttumisessa on hyvä painottaa enemmän lapsen ja nuoren asiantuntijuutta. Lapsia ja nuoria kuuntelemalla jokainen tulee kohdatuksi omana itsenään. (Nivala & Ryyänen, 2019: 281.)

Heinämäen (2007) mukaan tuen tarve liittyy tilanteisiin ja olosuhteisiin, joita ei voida lääketieteellisesti yksilödiagnostisella määritelmällä tunnistaa. Tilanteita, jossa oppilas tarvitsee tukea voi olla esimerkiksi ryhmään liittyminen, sekä ryhmätilanteessa toimiminen. Oppilas voi tarvita tukea sosioemotionaalisen kehityksen vaiheissa, perheen muutostilanteissa, sekä perheen voimavarojen heikentyessä. Varhainen puuttuminen edellyttää koululta oppilaan tukemista päivittäisessä toiminnassa, sekä kehittämistä sekä arviointia koko tuen antamisen prosessin aikana. (Heinämäki 2007: 11.)

Tuen tarpeen havaitsemista helpottaa oppilaan yksilökohtainen tunteminen. Oppilaan varhaisen tuen kannalta on erittäin tärkeää, että koulun henkilökunta tunnistaa oppilaan tuen tarpeen arjen tilanteissa. Kun puhutaan tuen antamisesta oppilaalle, on oltava käsitys siitä, että ilman tuen antamista vaarana olisi oppilaan

ongelman paheneminen. (Heinimäki 2007: 11.) Itsetunnon vahvistumista tuke-
malla, sekä mielekkäitä osallistumismahdollisuuksia luomalla, voidaan ehkäistä
esimerkiksi nuorten päihteiden käyttöön johtavia riskejä (Nivala & Rynänen
2019: 268-269). Tuen oikea-aikaisuus on tärkeää, tukea tulee antaa mahdollisim-
man pian ongelman ilmenemisen huomattua. Tuen tarpeesta keskustellaan yh-
dessä oppilaan huoltajien kanssa. Tärkeää huoltajien kanssa tehtävässä työssä
on toimia kunnioittavasti, leimaamatta ketään, sekä avoimesti. Kun yhteistyö kou-
lun, oppilaan, sekä huoltajien kanssa toimii hyvin, tukea voidaan antaa tehok-
kaimmin. (Heinimäki 2007: 11.)

4.1 Yhteisöllinen työ

Lapsen taidot kehittyvät vuorovaikutuksen kautta. Yhteisöllisyyden tärkeä muoto
on vastavuoroinen vuorovaikutus. Vuorovaikutuksen myötä osallisuuden tunne,
sekä ajatus siitä, että omat ajatukset ja mielipiteet merkitsevät toiselle jotain, luo-
vat hyvää vuorovaikutusta. Lapsen negatiiviset tunteet tulee ottaa vastaan ja kä-
sitellä ne yhdessä lapsen kanssa selittämällä sanoin tunteiden syitä. Myönteisen
kasvun perusedellytyksenä on, että lapsi on näkyvä aikuiselle. Lapsen tulee
saada hyvän mielen ja onnistumisen kokemuksia, aikuisten tehtävänä on tukea
näitä kokemuksia. Turvallisen kasvun kannalta on tärkeää, että hyvän mielen ko-
kemuksia tulee olla enemmän kuin mielipahan kokemuksia. (Tilus 2004: 40-43,
98.)

Yhteisö sanalla tarkoitetaan kasvun ja oppimisen ympäristöä, yhteisöllisyys on
kasvatuksellisen työn tavoite (Nivala & Rynänen 2019: 205). Yhteisöllisyys ei
synny automaattisesti, siihen tarvitaan yhteisöllisyyden osaamista, sekä aikuisten
läsnäoloa. Yhteisöllisyys on samojen sääntöjen noudattamista koulussa, sekä
yhteisen arvopohjan jakamista tehtävää asiaa kohtaan. Huolimatta yhteisistä ta-
voitteista, jokaiselle yhteisöön kuuluvalla jää pedagoginen vapaus ja luovuus. (Ti-
lus 2004: 87.)

Sosiaalipedagogiikan näkökulmasta yhteisöllisyyttä voidaan lähestyä myös so-
siokulttuurisen innostamisen näkökulmasta. Sosiokulttuurinen innostaminen on

kasvatuksellinen, sekä yhteisöllinen työote, jolla pyritään vahvistamaan osallisuutta, aloitteellisuutta, organisoitumista, persoonallisen ja sosiaalisen kasvun prosesseja, sekä hyvinvoinnin edellytyksiä yhteisössä. (Nivala & Ryyänen 2019: 204-205.)

Opiskeluhuollon tehtävänä on toteuttaa suunnitelmallisesti yhteisöllistä työtä (Hietanen-Peltola & Laitinen & Autio & Palmqvist 2018: 22-23). Oppilashuoltoryhmään kuuluu tavallisesti koulun rehtori, erityisopettaja, terveydenhoitaja, koululääkäri, koulukuraattori, koulupsykologi, opinto-ohjaaja, sekä luokanopettaja tai luokanvalvoja (Korpela 2012). Yhteisöllinen opiskeluhoitotyö perustuu koulun oppilaiden, henkilöstön, kouluympäristön, koko yhteisön välille. Opiskeluhoitoryhmän tehtäviin kuuluu yhteisöllisen työn tavoitteiden asettaminen, esimerkiksi ehkäisevän työn toimintatavoista sopiminen, sekä tiedottaminen. Yhteisölliseen työhön kuuluu yhteistyö oppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistämistä, sekä vuorovaikutuksen ja sosiaalisen, sekä terveydellisen hyvinvoinnin edistämistä. Yhteisöllisen työn suunnitelmallisuus kattaa hyvinvointitilanteen jatkuvaa seuranta ja arviointia. (Hietanen-Peltola ym. 2018: 22-23.)

4.2 Yksilötyö

Wallinin (2011) mukaan kiireestä on tullut nykypäivänä sosiaalialan ammattilaisten arkea. Kiire ei kuitenkaan saa vaikuttaa työn suoritettavuuteen. Koulussa toimivan sosiaalityötä tekevän ammattilaisen työn luonne on haastavaa ja vaatii usein nopeita päätöksiä tilanteissa. (Wallin 2011: 136-137.) Lasten ja nuorten tukeminen terveen ja positiivisen itsetunnon rakentamisessa tai parantamisessa on yksi sosiaalityön tärkeitä lähestymistapoja. Itsetuntoa voi pyrkiä vahvistamaan puhumalla lasten ja nuorten vahvuuksista ja mielenkiinnon kohteista (Weare 2006: 25.) Vahvuuksien ja voimavarojen vahvistaminen lisää ihmisten uskoa tulevaan ja vahvistaa ihmisten ainutlaatuisia ominaisuuksia (Murphy 2015). Kun lapset ja nuoret oppivat tunnistamaan omia vahvuuksia, tämä voi parantaa heidän kokonaisvaltaista hyvinvointiaan. (Weare 2006: 25.)

Oppilashuollon henkilöstöstä erityisesti koulukuraattorin työnkuvaan kuuluu oppilaiden huolien kuuntelu (Korpela 2012). Jokainen oppilas on oikeutettu oppilashuollon palveluihin, eikä huoltaja voi kieltää niihin osallistumista. Oppilas itse, tai oppilaan huoltaja voi ottaa yhteyttä oppilashuollon palveluiden työntekijöihin, esimerkiksi koulukuraattoriin tai koulupsykologiin. Kun oppilas on tavannut kuraattoria, kuraattorilla on velvollisuus olla yhteydessä oppilaan huoltajiin ja kertoa tapaamisesta. Jokaisella oppilaalla on oikeus päästä keskustelemaan koulukuraattorin kanssa 7 arkipäivän kuluessa. Mikäli asia on erittäin kiireellinen, tapaaminen pyritään sopimaan samalle, tai seuraavalle työpäivälle. (Sivistyskeskus 2016.)

Oppilas voi tulla keskustelemaan koulukuraattorin kanssa kaverisuhteisiin liittyvistä haasteista, erimielisyyksistä opettajien kanssa, ristiriidoista vanhempien kanssa, tai mistä tahansa muusta mieltä painavasta asiasta (Korpela 2012: 283). Kärkkäisen (2017) mukaan aikuisella on tärkeä rooli tunteiden laittamisessa ”kehyyksiin”. Aikuisen tulee sanoittaa lapselle mitä tunteet ovat ja miksi asiat aiheuttavat juuri tietynlaisia tunteita. Tunteita voi sanoittaa sanomalla esimerkiksi ”Sinua taitaa harmittaa se, mitä luokkakaverisi sanoi sinulle tunnilla”. Vaikeuksien ja pettymyksien kohtaaminen kuitenkin vahvistaa lasta ja lapsi oppii käsittelemään ja tunnistamaan omia tunteitaan. (Kärkkäinen 2017: 44-47.) Koulukuraattorin työtavan on hyvä olla empaattista, sekä pyrkiä lapsen ja nuoren tuntemiseen (Nivala & Rynänen 2019: 281). Mikäli lapsen huoltaja kokee huolta lapsesta, hän voi olla yhteydessä koulukuraattoriin ja saada tätä kautta apua lapsen kanssa toimimiseen, sekä esittää toiveita siitä, mitä koulukuraattori keskustelisi lapsen kanssa (Korpela 2012: 283).

Yksilökohtaista oppilashuoltoa toteutetaan koulun sisällä. Oppilashuollon toimien toteuttaminen voi olla lähtöisin oppilashuoltopalveluja tarjoavien työntekijöiden toimesta, tai oppilaan vanhempien toiveesta. Oppilashuollon henkilöstöstä voidaan koota monialainen asiantuntijaryhmä oppilaiden asioiden käsittelemiseksi, mikäli tilanne vaatii monialaista osaamista. Asiantuntijaryhmään osallistuvat henkilöt mietitään aina tilannekohtaisesti. Asiantuntijaryhmän perustaminen vaatii

aina oppilaan/huoltajan suostumusta. Tapaamisesta kirjataan aina oppilashuoltokertomus. Asiantuntijaryhmässä tulee nimetä aina ryhmän vastuuhenkilö. (Sivistyskeskus 2016.)

4.3 Yhteistyö kodin ja koulun välillä

Ensisijaisesti lapsen asioista päättää lapsen huoltaja. Huoltaja määrittää lapsen syntymän, tuomioistuimen päätöksen, tai vanhempien välisen sopimuksen mukaan. Lapsen vanhemmalla on oikeus päättää lasta koskevista asioista, kuten lapsen hoidosta, kasvatuksesta, asuinpaikasta, sekä muista henkilökohtaisista asioista. Päätöstä tehdessä, on kuitenkin otettava huomioon lapsen mielipiteet ja toiveet. (Lahtinen 2011: 302-304.)

Vanhemmuuden tukeminen koulun ja kodin yhteistyössä on erityisen tärkeää (Wallin 2011: 103). Lasten hyvinvoinnin kannalta keskeinen kulmakivi on läsnä oleva, sekä toimiva aikuisuus, sekä heidän välillään toimiva yhteistyö (Suontausta-Kyläinpää 2010). Vanhemmuuden tukeminen nähdään myöskin erinomaisena ennaltaehkäisevänä tukimuotona perheille. Ydinajatus kodin ja koulun yhteistyössä on kasvatus yhteisvastuullisena tehtävänä. (Wallin 2011: 103-105.) Lammi-Taskulan ja Karvosen (2014) tekemän tutkimuksen mukaan 13% perheistä on kokenut, että ei ole saanut oppilashuollollisissa asioissa tarpeeksi tarvitsemaansa tukea (Lammi-Taskula & Karvonen 2014: 233). Näin ei saisi olla, sillä vanhemmuuden tukemisella on suuri osuus lasten kasvun ja kehityksen osalta. Vanhemmuuden tukeminen lisää vanhempien voimavaroja ja tukee vanhempien itsemääräämisoikeutta, sekä osallisuutta. (Wallin 2011: 103-105.) Lapsen etu edellä ajatellen vanhemmalla ei ole kuitenkaan rajatonta oikeutta päättää lapsensa opetuksen järjestämisestä. Vanhemman tehtävänä on valvoa, että lapsen perusopetuksen järjestäminen tapahtuu normien, lakien, asetusten, sekä annettujen määräysten mukaisesti. Vanhempi ei voi kieltää lapselta tukitoimia, vaan ne ovat lapsen oikeus. (Lahtinen 2011: 316-319.)

Korhonen (2017) tekemä tutkimus osoittaa, että digitaalista teknologiaa voidaan hyödyntää monipuolisesti koulun ja kodin välisessä yhteistyössä. Digitaalista teknologiaa voidaan käyttää monipuolisesti kumppanuudessa, sekä oppimisen,

sekä tiedottamisen tukena (Korhonen 2017: 240.) Karppasen, sekä Töllisen (2019) tekemän tutkimuksen mukaan luokanopettajat pitivät Wilmaa tärkeänä viestintäkanavana koulun ja kodin välisessä vuorovaikutuksessa. Wilman käyttö koettiin hyödylliseksi myös poissaolojen tiedottamisessa, arvosanojen, sekä unohdusten tiedottamisessa. Wilman käyttäminen tukee kodin osallisuutta kouluun liittyvissä asioissa. (Karppanen & Töllinen 2019).

Vanhemmuuden tukeminen kokonaisvaltaisesti on sosiaalityön yksi merkittävä lakisääteinen tehtävä. Koulun ja kodin vuorovaikutussuhde lisää luottamusta ja hyvinvointia, sekä kehittää tietoista vanhemmuutta, sekä vahvistaa turvaverkkoja ja lisää oman elämän hallintaa. Koulusosionomi voi toimia perhetyöntekijänä koulussa. Kun koulussa työskentelevä sosiaalialan ammattilainen, sekä vanhemmat toimivat yhdessä, se antaa vanhemmalle viestin, että heitä arvostetaan. Lähtökohtana on lapsen kasvatuksen näkeminen yhteisvastuullisena tehtävänä, johon kuuluu eri tahoja. Yhteistyö mahdollistaa lapsen ja nuoren palvelujen saannin, suunnittelun, kehittämisen, sekä jopa yhdessä niiden tuottamisen. (Wallin 2011: 103-106.)

5 Opinnäytetyön toteutus

5.1 Opinnäytetyön tavoite

Suorittaessani työharjoittelua koulukuraattorin tehtävissä, huomasin kouluilla olevan suuri tarve oppilashuollollisille palveluille. Covid-19 on lisännyt paljon oppilaiden haasteita ja tämä näkyy oppilashuollollisen tarpeen lisääntymisessä. Oppilailla esiintyy paljon huolia, joiden selvittämiseen tarvittaisiin koulukuraattorin apua. Koulukuraattoreiden aika ei kuitenkaan liikene kaikkeen, joten kartoitus koulusosionomin tarpeesta on tällä hetkellä mielestäni erittäin ajankohtainen.

Tavoitteenani on kartoittaa koulusosionomin työn tarvetta kouluilla koulukuraattoreiden näkökulmasta. Koulukuraattorit ovat kouluilla toimivia sosiaalialan ammattilaisia ja heidän kokemuksensa oppilashuollon palveluiden tarpeesta kertoo todellista kuvaa Porin tämänhetkisestä tilanteesta.

Tutkimuskysymyksiä ovat:

1. Millaista tarvetta koulukuraattorit kokevat koulusosionomin työlle oppilashuollon palveluiden osalta?
2. Millä tavoin koulusosionomin työ edistäisi oppilashuollon palveluita?
3. Toteutetaanko kouluissa tarpeeksi yhteisöllistä työtä?

Opinnäytetyöni kautta työelämäkumppanini voi hyödyntää tuloksia kehittämällä oppilashuoltotyötä.

Toteutan opinnäytetyöni tekemällä laadullisen kyselytutkimuksen Porin perusasteen koulukuraattoreille. Porin perusasteen kouluissa toimii yhteensä yksitoista koulukuraattoria. Yhteistyökumppanina opinnäytetyölläni on Porin kaupunki/ Sivistystoimiala/ Kasvun ja oppimisen tuen perusyksikkö. Olen sopinut yhteistyökumppanini yhteyshenkilön kanssa, että lähetän kyselyn koulukuraattoreille sähköpostitse.

5.2 Laadullinen tutkimus

Valitsin menetelmätavaksi laadullisen kyselytutkimuksen. Laadullisella, eli kvalitatiivisella kyselytutkimuksella pyritään kuvaamaan todellista elämää sekä tutki-
maan kohdetta mahdollisimman kollektiivisesti (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2009: 160-161). Kvalitatiivisella lähestymistavalla tarkoitetaan kysymysten ymmärtämistä, sekä tulkinnallisuutta vastauksia käsiteltäessä. Ymmärtämisellä tarkoitetaan kysymysten tarkoituksen ymmärtämistä, joka on tulkintaa, mikä laajenee aina kielen ymmärtämisestä koko sosiaaliseen tietoisuuteen. (Soininen & Merisuo-Storm 2009: 37.)

Laadullisessa tutkimuksessa suositetaan käyttämään ihmisten kokemuksia tiedonkeruun välineenä. Metodeja, joissa kyselytutkimukseen osallistuvien ”ääni” ja näkökulmat pääsevät esille, ovat suositeltavia. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa käytetään metodeina ovat esimerkiksi teemahaastattelua, osallistuvaa havainnointia, ryhmähaastattelua, sekä erilaisten dokumenttien analyyssejä. Tapauksia tulee käsitellä ainutlaatuisina ja aineistoa tulkita sen mukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2013: 164.)

Opinnäytetyössä on käytetty analyysimenetelmänä aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Sisällönanalyysi on tyypillinen laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmä, jota voidaan käyttää erilaisissa laadullisissa tutkimuksissa. Aineistolähtöisessä analyysissä tavoitteena on luoda teoreettinen kokonaisuus aineistosta. Aineistolähtöisessä analyysissä ajatuksena on, että analyysiyksiköt eivät ole etukäteen sovittuja, tai harkittuja. Aikaisemmilla teorioilla ei oleteta olevan suurta merkitystä, sillä aineistoa analysoidaan aineistolähtöisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2009.)

5.3 Kyselytutkimus

Toteutin opinnäytetyöni tekemällä laadullisen kyselytutkimuksen Porin perusasteen koulukuraattoreille. Porin perusasteen kouluissa toimii yhteensä yksitoista koulukuraattoria. Yhteistyökumppanina opinnäytetyölläni on Porin kaupunki/ Si-

vistystoimiala/ Kasvun ja oppimisen tuen perusyksikkö. Toteutin kyselytutkimuksen hyödyntäen Google Forms – palvelua. Lähetin koulukuraattoreille sähköpostilla linkin Google Forms – kyselyyn. Sovin yhteistyökumppanini yhteyshenkilön kanssa, että lähetän kyselyn koulukuraattoreille sähköpostitse. Kysely sisältää kuusi kysymystä, joihin saa vastata omin sanoin.

Kysymysten avulla kartoitetaan, olisiko koulusosionomin työlle tarvetta Porin perusasteen kouluissa, edistäisikö koulusosionomin työ oppilashuollon palveluita ja millä tavoin, sekä kartoitetaan yhteisöllisen työn tilannetta kouluissa.

Opinnäytetyön toteaminen eettisesti hyväksyttäväksi ja luotettavasti edellyttää opinnäytetyön toteutusta hyvän ja oikean tieteellisen käytännön mukaan. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6). Kyselyä toteuttaessa on tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeiden mukaan toteutettu osallistujan vapaaehtoisuutta. Kyselytutkimukseen osallistuvalla on kerrottu selkeästi mihin tarkoitukseen tulokset on tarkoitettu ja missä tulokset ovat nähtävissä, kun opinnäytetyön on julkaistu. Jokainen kyselyn saanut on voinut käydä katsomassa kyselyn kysymykset ja päättää itse, osallistuuko kyselyyn vai ei. Kyselyyn vastaamiseen oli varattu runsaasti aikaa, jotta kenenkään osallistuminen ei jäisi ajan puutteen vuoksi tekemättä. Kyselyn saatekirjeessä mainittiin, kenelle kaikille kysely on lähetetty, jotta osallistujat tietävät otannan, josta opinnäytetyötä tehdään. Osallistujille on kerrottu, että vastaaminen tapahtuu nimettömänä ja ketään ei pystytä tunnistamaan vastauksista. Vastausten ollessa anonyymeja, varmistetaan vastausten rehellisyys. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 7-13.)

Vuonna 2013 Oppilas ja opiskelijahuoltolakiin tuli muutos, jonka perusteella opiskelijahuoltoa tulisi toteuttaa ensisijaisesti yhteisöllisenä opiskeluhuoltona (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 1287/2013). Tämän uudistuksen pohjalta haluan kyselyssä kysyä koulukuraattoreilta ajatuksia yhteisöllisen työn toteutumisesta. Kokemukseni mukaan koulukuraattoreilla ei jää tarpeeksi aikaa yhteisölliseen työhön, esimerkiksi kiusaamistuntien pitämiseen, sekä tunneilla mukana olemiseen. Porin perusasteen koulukuraattoreista jokaisella on työkenttänä vähintään kaksi

koulua, enimmillään kouluja on kuusi koulukuraattoria kohden. Nivalan ja Ryynäsen mukaan koulukuraattorin työn toteutuminen kokonaisvaltaisesti edellyttää sitä, että koulukuraattori työskentelisi vain yhdellä koululla ja olisi täten osa koulu yhteisöä (Nivala & Ryyänen 2019: 282).

6 Tulokset

Lähetin kyselyn yhdelletoista koulukuraattorille. Annoin kyselyn vastaamiseen aikaa kolme viikkoa. Lähetin muistutusviestit kyselyyn vastaamisesta viikon välein, sillä vastauksia tuli alkuun vain muutama. Sain sähköpostilla positiivista palautetta siitä, että aihe on erittäin tärkeä ja ajankohtainen.

Kyselyyn vastasi kuusi koulukuraattoria. Kyselyyn vastaaminen tapahtui anonyymisti, jotta vastaukset ovat mahdollisimman rehellisiä. Opinnäytetyössä ydinasiana on aineiston analyysi, tulkinta, sekä johtopäätösten teko. Laadullisessa aineistossa analyysimenetelmänä käytettiin teemoittelua. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2013, 221-224.) Opinnäytetyö toteutettiin aineistolähtöisenä sisälönanalyysinä ja tulosten analysoinnissa käytetään menetelmänä teemoittelua.

6.1 Kokemukset koulusosionomin tarpeesta

Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenäni on, millaista tarvetta koulukuraattorit kokevat koulusosionomi työlle oppilashuollon palveluiden osalta. Tarvetta kartoitettiin erikseen yhdellä kysymyksellä, mutta koulusosionomin työn tarve nousi esille jokaisessa kysymyksessä.

Jokainen vastaaja oli sitä mieltä, että koulusosionomille olisi tarvetta. Koulusosionomi nähtäisiin hyödyllisenä koulukuraattorin työparina, sekä koulukuraattorin oikeana kätenä. Koulusosionomia tarvittaisiin yhdeksi apukädeksi lisää tukemaan lasten ja nuorten hyvinvointia.

”Usein kuraattorin työssä huomaa, että ehtii ns. ”sammuttelemaan vain tulipaloja”. Koulusosionomi takaisi oppilashuollolle varmasti leveämmät hartiat.”

”Sosiaalialan ammattilaisten lisääntyminen koulumaailmassa olisi tässä ajassa erittäin hyvä”.

Koulusosionomilta toivotaan apuja ennaltaehkäisevässä työssä, sekä yhteisöllisessä työssä. Yhdessä vastauksessa ilmenee, että olisi hienoa, että olisi;

"taho, johon oppilashuollon edustaja voi ohjata sosiaalista tukea yms. tarvitsevan oppilaan".

Koulusosionomille nähdään olevan tarvetta yhtenä sosiaalialan ammattilaisena koulussa antamassa tukikeskusteluapua lapselle/ nuorelle.

"Koulusosionomi voisi havaita kuraattorin/ psykologin palveluita kaipaavia hyvin koulussa työskennellessään."

Koulusosionomin työn tarvetta tarkastellessa tärkeänä esille nousee myös yhteisöllisen työn lisääminen.

"Aina ei jää tarpeeksi aikaa yhteisölliselle ja ennaltaehkäisevälle työlle kuraattorin työpanoksen osalta."

"Kuraattorin työaika ei riitä tarpeeksi yhteisöllisen työn toteuttamiseen eli työtä tulisi lisätä."

Yhtenä kyselyn kysymyksenä kartoitettiin koulukuraattorien näkemyksiä resursien riittävydestä oppilashuollon palveluissa. Kysymys oli laaja ja vastauksia tuli muiltakin osin, kuin vain koulusosionomin työtä koskien. Viisi kuudesta mainitsee, että oppilashuollon palveluissa on resurssipulaa ja resurssit eivät ole riittäviä.

"Oppilashuollon resurssit eivät tällä hetkellä kohtaa tuen tarvetta. Huonosti voivia lapsia on paljon, eikä kaikki oppilaat valitettavasti saa tarvitsemaansa tukea."

"Ymmärrän hyvin sen, että resurssit ovat rajalliset ja pitää miettiä mihin ne kohdennetaan. Mutta uskoisin, että useammassa kaupungissa hyödyttäisiin lisäresursseista oppilashuollon osalta. Lisäresursseilla pystyttäisiin ennalta puuttumaan moniin asioihin ja näin ollen säästyttäisiin monelta asialta tulevaisuudessa. Resursoimalla lisää oppilashuoltoon saataisiin paremmin voivia oppilaita, luokkia ja kouluyhteisöjä."

”Yksittäisten oppilaiden tapaamiseen ja palaveriinkin menee paljon aikaa ja yhteisöllinen oppilashuolto jää edelleen oppilashuollon palveluita tarjoavalle ammattilaiselle vähemmäksi.”

Koulukuraattoreiden vastauksissa toivotaan lisäresurssia myös koulupsykologin palveluiden osalta. Koulupsykologin tarve mainitaan kahdessa vastauksessa kuudesta.

6.2 Koulusosionomin työkenttä

Toisena tutkimuskysymyksenä ja teemana kartoitetaan koulusosionomin työnkuva ja sitä, miten koulusosionomi edistäisi oppilashuollon palveluita. Vastauksia koulusosionomin työtehtäviin tuli laajasti jokaisessa kysymyksessä. Koulusosionomia toivottaisiin esimerkiksi

”Tukemaan esim. luokkaa, jossa kaverisuhteissa haastetta. Myös hankalissa oppilastapauksissa, joissa tarvitaan hetkellisesti vahvempaa tukea esim. oppitunneille. Koulusosionomi pystyy toimimaan koulussa olevana ”tukihenkilönä”, sitä tarvitseville lapsille ja nuorille.”

Koulusosionomista olisi hyötyä seuraavissa tilanteissa.

”Kouluakäymättömät oppilaat, kiusaamistilanteet, arjen hallinnan haasteet, hyvinvoinnin tukeminen, rinnalla kulkija arjessa.”

”Kouluarkeen liittyvissä haasteissa, tukikeskusteluissa, poissaolojen seurannassa ja niihin liittyvässä oppilaan tukemisessa, työparityöskentelyssä esim. kuraattorin kanssa.”

”Koulusosionomi voisi tutustua luokkiin (niihinkin, joissa ei ole ongelmia) ja järjestää ryhmäytystä, koulupudokkaiden kanssa toimiessa apu olisi tarpeen (haku kotoa, perheeseen kohdennettu ja yksilöity tuki).”

”Työparina kuraattorin kanssa esim. ryhmäytyspäivissä, erilaisten ryhmien vetämistä ja vapaa-ajan toimintojen edistämisessä. Lisäksi voisin hyvin kuvitella, että esim. huoltajia voisi tavata perheen sisäisissä asioissa, kun ope ei tähän olisi se paras vaihtoehto.”

Vastauksissa ilmeni, että koulukuraattorit olettavat, että koulusosionomilla olisi työkenttänään vain yksi koulu, joten koulusosionomi olisi paremmin mukana ja perillä oppilaiden kouluarjessa, kuin koulukuraattori. Koulusosionomin työskennellessä koululla, koulusosionomi edistäisi oppilashuollon palveluja seuraavilta osin.

”Oppilashuollon palvelut saattaisivat tulla vielä läheisemmiksi oppilaille.”

”Koulusosionomilla luultavasti vain yksi koulu, jolloin hän on paremmin mukana ja perillä oppilaiden kouluarjessa. Koulusosionomi pystyy myös tukemaan hyvin oppilaita, joilla on erilaiset opiskelujärjestelyt (esim. lyhennetty koulupäivä)”

”Mikäli koulusosionomi olisi samassa työpisteessä, silloin tavoitettavuus oppilaiden näkökulmasta olisi erilainen/ parempi, kuin nykytilanteessa, jossa esim. kuraattorilla on useita toimipisteitä ja saavutettavuus ei ole jokapäiväistä.”

”Koulusosionomi pystyisi ottamaan työtaakkaa muulta oppilashuollolta ja painotaisin tuota, että ennaltaehkäisevää työtä pystyttäisiin varmasti tekemään enemmän.”

Yhdellä kyselyn kysymyksistä kartoitettiin koulusosionomille tärkeitä työtehtäviä. Neljässä kuudesta vastauksesta yhteisöllisen työn merkitys nousi vahvasti esille. Tärkeimpiä työtehtäviä tuli paljon ja vastauksissa oli hajontaa.

”Uskoisin, että koulusosionomi voisi olla myös yhtenä ammattilaisena antamassa tukikeskusteluapua lapselle/ nuorelle. Varsinkin tapauksessa, jossa koulusosionomi olisi jo lapselle tuttu. Myös koulusosionomi voisi havaita kuraattorin/ koulupsykologin palveluita kaipaavia hyvin koulussa työskennellessään.”

”Oppilaiden, luokkien ja myös vanhempien tukeminen; opettajalle ja esim. kunnan sosiaalityöntekijälle oiva työpari.”

”Yhteisöllinen työ, luokkatyöskentely, oppilaan ohjaaminen tausta, nykyinen tilanne tms. huomioiden (koulusosionomi ottaa lapsen huomioon kokonaisvaltaisemmin kuin koulunkäynninohjaaja), arjessa mukana oleva aikuinen, jolle kertoa murheet ja ilot, poissaolijoiden aktivoinnissa/motivoinnissa tukeminen (esim. herättelyt, hakeminen kouluun), tukikeskustelut esim. koulunkäyntiin motivoimisessa.”

”Ryhmäytykset, ristiriitatilanteisen selvittely, koulupudokkaiden eteen tehtävä kokonaisvaltainen työ.”

Tärkeinä työtehtävinä koulusosionomille nähdään monen vastauksen osalta läsnäolo, oppilaan tukeminen arjessa, sekä yhteisöllinen työ. Koulukuraattorien aika ei riitä aina kaiken työn toteuttamiseen, joten resursseja koetaan tarvittavan lisää.

”Itselläni tällä hetkellä useampi koulu, joten haastavaa pysyä mukana kaikkien koulujen arjessa. Usein tuntuu myös siltä, ettei pysty tarjoamaan tarpeeksi tukea sitä tarvitseville. Tilanteet ja työn hektisyys vaihtelevat”.

6.3 Yhteisöllinen työ

Kolmantena tutkimuskysymyksenäni on, toteutetaanko kouluissa tarpeeksi yhteisöllistä työtä. Kolmantena teemana käsittelen yhteisöllisen työn toteutumista kouluissa.

Kyselyssä kartoitettiin koulusosionomin hyötyjä, mikäli koulussa työskentelisi koulusosionomi. Neljässä vastauksessa kuudesta mainittiin yhteisöllinen työ ja sen tärkeys. Koulusosionomilta toivottaisiin vahvistusta arjen yhteisöllisyyteen. Monen vastauksen mukaan koulusosionomi voisi toteuttaa yhteisöllisyyttä järjestämällä ryhmäytyspäiviä, ohjaamalla ryhmiä, sekä edistämällä vapaa-ajan toimintoja.

Neljä kuudesta vastaajasta mainitsi yhteisöllisen työn olevan yksi tärkeitä koulusosionomin työtehtäviä.

”Koulusosionomin tärkeä työtehtävä on yhteisöllisen oppilashuollon käytännön toteuttaminen”.

”Yhteistyötaitojen ja vuorovaikutustaitojen tukeminen luokassa, yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä mukana toimiminen, työparina työskentely, vapaa-ajan toimintojen tukeminen.”

Jokaisessa vastauksessa koulusosionomin työn tarvetta koskien koulusosionomille nähtiin tarvetta. Yhden vastauksen mukaan koulusosionomille nähdään olevan tarvetta erityisesti yhteisöllisen työn kannalta.

”Koulukuraattorille jää liian vähän aikaa yhteisölliselle työlle, siksi koulusosionomi istuisi hyvin myös kuraattorin työpariksi.”

Yhtenä kysymyksenä kysyttiin yhteisöllisen työn toteutumisesta kouluilla, sekä siitä, tulisiko yhteisöllistä työtä lisätä. Yhden vastaajan mukaan korona on vähentänyt yhteisöllisen työn määrää radikaalisti. Toisessa vastauksessa yhteisöllisen työn vähyyttä perustellaan sillä, että se on myös siitä kiinni mihin ajan kohdentaa, kuitenkin yhteisöllistä työtä pitäisi lisätä. Resursseja tulisi lisätä, jotta kouluilla pystyttäisiin toteuttamaan enemmän yhteisöllistä työtä. Vastaus, jossa yhteisöllisen työn koetaan olevan riittävää, kuitenkin mainitaan, että toivottaisiin enemmän oppilaiden osallistamista, sekä mahdollisuutta omiin asioihin vaikuttamisessa.

”Nyt koronan aikaan yhteisöllisen työn määrä on vähentynyt radikaalisti. Tämä on ollut kurja suuntaus. Pitäisi ehdottomasti lisätä yhteisöllistä työtä.”

”Vaihdellen. Aina ei jää tarpeeksi aikaa yhteisölliselle ja ennaltaehkäisevälle työlle kuraattorin työpanoksen osalta.”

”Koulukuraattorin työaika ei riitä tarpeeksi yhteisöllisen työn toteuttamiseen, eli työtä tulisi lisätä. Toki yhteisöllinen työ on jokaisen koulutyöntekijän vastuulla”

”Aika ei tunnu riittävän tähän. Toki on kyse myös siitä, mihin ajan kohdentaa. Mutta kyllä sitä pitäisi pystyä tekemään enemmän mielestäni.”

Yhden vastaajan mukaan yhteisöllinen työ on riittävää, mutta toivoisi enemmän oppilaiden osallistamista ja omiin asioihin vaikuttamisen mahdollisuutta.

”Koen yhteisöllisen työn olevan riittävää, mutta vielä enemmän toivoisin olevan oppilaiden osallistamista ja omiin asioihin vaikuttamisen mahdollisuutta.”

7 Johtopäätökset ja pohdinta

Kyselytutkimusta toteuttaessa on kunnioitettu tutkittavien henkilöiden ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta. Jokainen vastaaja on saanut vastata kyselyyn omin sanoin. Opinnäytetyötä suunniteltaessa on otettu huomioon opinnäytetyön avoimuus ja sen rajoittamat rajat. Opinnäytetyössä käytetään tieteellistä avoimuutta kuitenkin rajaamalla vastaajien henkilöllisyydet pois. Kyselytutkimuksen avoimuuteen kuuluu myös esittelytilaisuus Porin perusasteen koulukuraattoreille, jossa opinnäytetyön tulokset esitellään. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 7-13.) Opinnäytetyön tuloksissa ei ole erikseen määritelty vastaajia millään tavoin, jotta vastauksia ei voida yhdistää henkilöihin ja tällöin kyselytutkimus on pystytty toteuttamaan luotettavasti.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Porin perusasteen koulukuraattoreiden näkemyksiä koulusosionomin työn tarpeellisuudesta. Tutkielmassa selvitettiin kouluun liittyvää lainsäädäntöä, sekä koulun oppilashuollon työtä koulukuraattorin, sekä koulusosionomin työn kannalta. Tutkielman pääteemoiksi määriteltiin tutkimuskysymysten mukaisesti koulusosionomin työn tarpeellisuus, koulusosionomin työkenttä, sekä yhteisöllinen työ ja sen toteutuminen. Teemojen mukaan rakennettiin kyselytutkimuksen runko, joka sisälsi kysymyksiä näihin teemoihin liittyen. Kyselytutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena, jotta vastauksista saataisiin mahdollisimman tarkkoja ja totuuden mukaisia. Kyselyn kohdeyhmä on rajattu Porin perusasteen koulukuraattoreille. Olisi mielenkiintoista tehdä jatkotutkimusta laajentaen kyselyn otantaa isommalle alueelle.

Ensimmäisessä teemassa selvitettiin, kokevatko koulukuraattorit koulusosionomin työlle tarvetta. Kyselytutkimuksen mukaan jokainen koulukuraattori näkisi koulusosionomin työlle tarvetta. Vastausten mukaan koulusosionomi olisi hyvä lisä kouluilla, jotta oppilashuollon palveluista saataisiin kattavammat. Koulukuraattoreilla ei riitä aika kaikkeen, koulusosionomi takaisi oppilashuollolle leveämmät hartiat. Koulukuraattoreiden työaika kuluu pitkälti korjaavassa työssä, eikä ennaltaehkäisevälle työlle jää tarpeeksi aikaa. Koulusosionomi voisi toteuttaa ennaltaehkäisevää työtä laajemmin, sillä koulusosionomin nähdään työskentelevän

vain yhdellä koululla, kuin taas koulukuraattorilla on enemmän kouluja ja suuremmat oppilasmäärät.

Viisi kuudesta koulukuraattorista kokee, että oppilashuollon palveluissa on resurssipulaa ja resurssit eivät ole riittäviä. Resurssien ymmärretään olevan rajalliset, koulukuraattorit kuitenkin kokevat oppilashuollon resurssien lisäämisellä olevan paljon hyötyä. Oppilashuollon resurssien ei nähdä kohtaavan tällä hetkellä tuen tarvetta. Mikäli resursseja lisättäisiin, asioihin pystyttäisiin puuttumaan aiemmin ja tällä tavoin säästyttäisiin monelta asialta tulevaisuudessa.

Toisessa teemassa kartoitettiin koulusosionomin työkenttää. Koulusosionomi nähtäisiin hyödyllisenä työntekijänä kouluilla monessa eri asiassa. Koulusosionomin työssä tärkeänä pidettiin koulusosionomin läheisyyttä ja tunnettavuutta oppilaille. Koulusosionomi voisi toimia oppitunneilla tukemassa oppilaita. Koulusosionomi voisi auttaa kaverisuhteiden luomisessa, sekä riitatilanteiden selvittämisessä. Oppilaita voitaisiin ohjata keskustelemaan koulusosionomille.

Koulusosionomista apua olisi paljon myös oppilaiden koulunkäynnin seurannassa, poissaoloissa, sekä koulupudokkaiden kanssa työskentelyssä. Koulusosionomilta toivottaisiin yhteisöllisen työn toteuttamista, esimerkiksi ryhmäytyspäivien järjestämistä. Ennaltaehkäisevissä palveluissa olisi työkenttää koulusosionomille, koulusosionomi voisi toimia tarpeen mukaan myös koulukuraattorin työparina. Koulusosionomin työnkuvaa kartoittaessa kävi ilmi, että koulukuraattoreilla ei jää tarpeeksi aikaa tämänkaltaiselle työlle, joten tältä osin koulusosionomin työskentely kouluilla olisi hyödyllistä.

Kolmantena teemana käsiteltiin yhteisöllisen työn merkitystä ja toteutumista kouluilla. Yhteisöllinen työ nousi monessa eri kysymyksessä esille. Koulusosionomin työtehtäviin koettiin vahvasti kuuluvan yhteisöllinen työ ryhmäyttämisen myötä. Koulusosionomilta toivotaan yhteistyötaitojen, sekä vuorovaikutustaitojen tukemista luokassa. Koulukuraattorit kokevat, että heidän työaikansa ei riitä aina yh-

teisöllisen työn toteuttamiseen, siksi koulusosionomista olisi paljon hyötyä. Resursseja toivotaan lisää, jotta kouluilla pystyttäisiin toteuttamaan laajemmin yhteisöllistä työtä.

Koronan on nähty vaikuttavan negatiivisesti yhteisöllisen työn toteutumiseen. Vastauksissa ilmeni kuitenkin, että koulukuraattori voi vahvasti itse vaikuttaa, mihin oman työaikansa kohdentaa. Yhteisöllisen työn toteutuminen nähdään myös jokaisen koulutyöntekijän vastuulle. Yhteisöllisestä työstä yhteenvedona totean, että koulusosionomin työllistäminen kouluilla mahdollistaisi yhteisöllisen työn toteuttamista kokonaisvaltaisemmin.

Opinnäytetyön aiheena on ollut koulusosionomin työn tarvekartoitus koulukuraattoreiden näkökulmasta. Tutkielmani tulosten mukaan koulukuraattorit kokevat koulusosionomin työn tarvetta. Koulukuraattorit ovat perustelleet vastauksissaan koulusosionomin työn tarvetta laajasti kuvailemalla työtehtäviä ja työalueita, joilla työskentelemällä oppilashuollon palvelut olisivat monipuolisemmat, laajemmat ja paremmin tavoitettavissa.

Halusin valita koulusosionomin työn tarvekartoituksen koulukuraattoreiden näkökulmasta aiheekseni opinnäytetyöhön, sillä työharjoittelussa saamani kokemuksen mukaan kouluille tarvittaisiin lisää sosiaalialan henkilöstöä. Halusin kohdistaa opinnäytetyöni peruskouluun. Mikäli olisin laajentanut vastauskunnan toisen asteen puolelle vastauksia olisi saattanut tulla enemmän, mutta mielestäni se olisi ollut liian suuri ikähaarukka. Rajasin opinnäytetyöni peruskouluikäisille myös siksi, että koen vastausten olleen erilaisia, mikäli koulukuraattorit tekisivät työtä täysi-ikäisten oppilaiden kanssa. Vastauksia kyselytutkimukseen sain kuusi, mikä on yli puolet Porin perusasteen koulukuraattoreista. Koska toteutin kyselytutkimuksen kvalitatiivisesti, sain kattavia vastauksia koulukuraattoreilta.

Olen melko tyytyväinen opinnäytetyön prosessiin, sillä olen oppinut aihetta käsitellessä paljon oppilashuollon palveluista, sekä oppilashuollon tarpeen monimuotoisuudesta. Koen opinnäytetyön prosessin aikana opituista asioista olevan paljon hyötyä tulevaisuuden työssäni.

Opinnäytetyö kuvaa realistisesti Porin perusasteen koulukuraattoreiden kokemuksia koulusosionomin työn tarpeesta ja siitä, että Porissa hyödyttäisiin koulusosionomin työstä oppilashuollon osalta. Toivon, että tutkielmani tulosten perusteella huomataan suurta tarvetta koulusosionomeille ja pohdittaisiin, olisiko oppilashuollon palveluilla mahdollista saada kouluille koulusosionomeja. Mikäli koulusosionomin työ tulisi tutummaksi, sitä paremmin oppilashuollon palvelut olisivat oppilaiden tavoitettavissa. Opinnäytetyö tullaan esittelemään Porin perusasteen koulukuraattoreille, sekä heidän esimiehelleen.

Lähteet

Hakalehto, Suvianna 2015. Lapsen oikeudet koulussa. Opetustoimi oppilaan oikeuksien toteuttajana. Helsingin Kamari Oy. Helsinki.

Heinämäki, Liisa 2007. Varhaista tukea koulun arkeen – työväliseenä kehittämisvalikko. Vaajakoski: Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus ja Opetusministeriö.

Hietanen-Peltola, Marke & Laitinen, Kristiina & Autio, Eva & Palmqvist, Riia 2018. Yhteisestä työstä hyvinvointia – opiskeluhoitotryhmä perusopetuksessa. Helsinki: Terveystieteiden ja Hyvinvoinnin laitos.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Tammi.

Ikonen, Saru 2014. Koulukuraattori yläkoululaisen tukena. Pro gradu- tutkielma. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, sosiaalityön koulutusohjelma. Lapin yliopisto. Saatavilla osoitteessa < <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61533/Ikonen.Satu.pdf?sequence=2&isAllowed=y>>. Luettu 24.3.2021

Karppanen, Hilikka-Liisa & Töllinen, Heli, 2019. Wilma luokanopettajan työssä ja osana kodin ja koulun välistä vuorovaikutusta. Pro Gradu- tutkielma. Opettajankoulutuslaitos. Jyväskylän Yliopisto. Saatavilla verkossa <<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/66974/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201912195449.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>. Luettu 17.12.2020

Kettunen, lita 21.5.2018. Koulusosiologi tukee koko luokan hyvinvointia. Talentia-lehti. Saatavana osoitteessa < <https://www.talentia-lehti.fi/koulusosiologi-tukee-koko-luokan-hyvinvointia/>>. Luettu 17.2.2021

Korhonen, Tiina 2017. Koulun ja kodin digitaalinen kumppanuus. Helsingin yliopisto. Saatavilla verkossa <<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/184723>>. Luettu 17.12.2020.

Korpela, Noora 2012. Sosiaalityön haasteet – tukea ammattilaisten arkeen. Onhan meillä se koulukuraattori tekemässä sitä opiskeluhuoltoa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kulonen, Susanna 2013. Kasvun ja oppimisen tuen polkuja Nastolassa. Kasvun ja oppimisen tuen kehittämissuunnitelma. Nastola. Saatavana osoitteessa <<https://docplayer.fi/247215-Kasvun-ja-oppimisen-tuen-polkuja-nastolassa.html>>. Luettu 24.3.2021

Kärkkäinen, Kati 2017. Vahvista lasta. Helsinki: Duodecim.

Lahtinen, Nina 2011. Oppilaan oikeudet ja vanhempien vastuu. Jyväskylä: PS-kustannus.

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005. Annettu Helsingissä 28.4.2005.

Lammi- Taskula, Johanna & Karvonen, Sakari, 2014. Lapsiperheiden hyvinvointi. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki. Saatavana osoitteessa <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116712/THL_2014_21Teema.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu 18.2.2021

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Annettu Helsingissä 13.4.2007.

Murphy, John 2015. Ratkaisukeskeinen oppilashuoltotyö. Porvoo: Lyhytterapiainstituutti Oy.

Nivala, Elina & Ryytänen, Sanna 2019. Sosiaalipedagogiikka, kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Helsinki: Gaudeamus Oy

Oja, Sirpa 2012. Kaikille kelpo koulu. Kolmiportaisen tuen toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaan tuki. Jyväskylä: Juva. PS-kustannus.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013. Annettu Helsingissä 30.12.2013.

Oppilashuoltoa koulussa, 24.6.2016. Sivistyskeskus.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki, 2020. Opetushallitus. Saatavilla verkossa <<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppimisen-ja-koulunkaynnin-tuki>>. Luettu 2.12.2020

Perusopetuslaki 21.8.1998/628. Annettu Helsingissä 21.3.1998.

Soininen, Tuula & Merisuo- Storm, Marjaana 2009. Kasvatustieteen tutkimuksen perusteet. Turku: ROKL.

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301. Annettu Helsingissä 30.12.2014.

Strömberg-Jakka, Minna & Karttunen, Teija 2012. Sosiaalityön haasteet, tukea ammattilaisten arkeen. Jyväskylä: Juva. PS-kustannus.

Suontausta-Kyläinpää, Sirkku 2010. Yhteistyö koulu yhteisössä ja koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Tampere: Tampere University Press.

Talala, Mira 2019. Psykkisesti oireileva lapsi. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy. PS- kustannus.

TENK. Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Saatavana osoitteessa: <https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf> Luettu 8.3.2021

TENK. Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Saatavana osoitteessa: <https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakkoarvioinnin_ohje_2020.pdf> Luettu 8.3.2021

Tilus, Pirjo 2004. Pelistä pois? Huolehtivan koulun haaste. Jyväskylä: PS-kustannus.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi

Unicef 1989. YK:n sopimus lapsen oikeuksista. Saatavilla verkossa <https://unicef.studio.crasman.fi/pub/public/pdf/LOS_A5fi.pdf>. Luettu 25.9.2020

Vuokkola, Päivi & Nevalainen, Sanna & Niskanen, Heidi & Raisio, Laura & Siekinen, Susanna, 2015. Koulusosionomi on matalan kynnyksen auttaja. Talentia-lehti. Saatavana osoitteessa<<https://www.talentia-lehti.fi/koulusosionomi-on-matalan-kynnyksen-auttaja/>>. Luettu 24.3.2021

Wallin, Aila 2011. Sosiaalityö koulussa, avaimia hyvinvointiin. Helsinki: Tietosanomaa Oy.

Weare, Katherine 2006. Developing the emotionally literate school. London: Paul Chapman Publishing.

Liitteet

Liite 1. Sähköposti Porin perusasteen koulukuraattoreille.

Hei!

Olen Amanda Hietanen, sosionomiopiskelija Metropolia Ammattikorkeakoulusta. Suoritin 2020 syksyllä työharjoittelun koulukuraattorin työn merkeissä. Harjoitteluni kautta sain idean tehdä opinnäytetyön koulusosionomin työn tarpeellisuudesta Porissa.

Kysely on tarkoitettu Porin perusasteen koulukuraattoreille. Kyselyyn vastataan nimettömästi, vastauksia hyödynnän opinnäytetyöni tuloksissa. Vastaamalla kyselyyn annat luvan käyttää vastauksia osana opinnäytetyötä. Opinnäytetyö julkaistaan Theseus-tietokannassa julkisena dokumenttina. Kyselyyn vastaaminen vie arviolta 5-10 minuuttia.

Pääset kyselyyn seuraavasta linkistä: <https://forms.gle/bRhwXnS6N9PAAtGoWA>

Kyselyyn liittyviä lisätietoja voi halutessaan kysyä minulta sähköpostilla (amahietanen@gmail.com).

Toivoisin että pystyisitte vastaamaan kyselyyn 10.2 mennessä.

Kiitos!

Ystävällisin terveisin

Amanda Hietanen

Liite 2. Kyselylomake

Hei!

Olen Amanda Hietanen, sosionomiopiskelija Metropolia Ammattikorkeakoulusta. Suoritin 2020 syksyllä työharjoittelun koulukuraattorin työn merkeissä. Harjoitteluni kautta sain idean tehdä opinnäytetyön koulusosionomin työn tarpeellisuudessa Porissa.

Kysely on tarkoitettu Porin perusasteen koulukuraattoreille. Kyselyyn vastataan nimettömästi, vastauksia hyödynnän opinnäytetyöni tuloksissa. Vastaamalla kyselyyn annat luvan käyttää vastauksia osana opinnäytetyötä. Opinnäytetyö julkaistaan Theseus-tietokannassa julkisena dokumenttina.

Kyselyyn liittyviä lisätietoja voi halutessaan kysyä minulta sähköpostilla (amahietanen@gmail.com).

Toivoisin että pystyisitte vastaamaan kyselyyn 10.2 mennessä.

Kiitos!

1. Mikäli koululla työskentelisi koulusosionomi, missä tilanteissa koulusosionomista olisi eniten hyötyä?
2. Miten kokisit koulusosionomin työn edistävän oppilashuollon palveluita?
3. Mitkä ovat mielestäsi tärkeitä työtehtäviä koulusosionomille?
4. Koetko, että työskentelemilläsi kouluilla olisi tarvetta koulusosionomille? Perustele.
5. Koetko resurssien olevan riittäviä oppilashuollon palveluissa? Perustele.
6. Toteutetaanko kouluilla mielestäsi tarpeeksi yhteisöllistä työtä? Koetko että yhteisöllistä työtä tulisi lisätä?

